

לבריאות והצלחת

שמואל בן זכריה וקלרה אידל. מרים בת יהושע ומרתא

פתחיה בן יאיר וחנה. חגית בת שמואל ומרים

וילדיהם דרור הלל ואשר יש'

עודד בן שמואל ומרים. מעין בת אפרים ואורלי

וילדיהם ידידיה רננה שירה אמונה

רועי בן משה ושרה. תמר בת שמואל ומרים

לרפואת חיים שמואל בן סימה

לעילוי נשמת פרל בת רבקה ע"ה

לעילוי נשמת

אלישבע שולביץ ע"ה בת יבלחט"א יעקב אליהו ושרה הורביץ

לעילוי נשמת

הבחור שמואל אלעזר ז"ל בן יבלחט"א נתן ואביבה הורביץ

דף ס"ט

פיגול נותר וטמא אחר מליקה

כבר נתבאר, שעוף קדשים שנמלק, אינו כנבילה, ואינו מטמא בבית הבליעה. ובכלל זה, אף כשנאסר אחר כך באכילה, כגון שנעשה פיגול או נותר או נטמא, כי לא חזר בכך להיות נבילה, ועדיין אינו מטמא טומאת נבילה.

שחיטה מליקה וקמיצה בזר

- שחיטת קרבן בהמת קדשים, כשרה בזר לכתחילה, [כפי שנתבאר בפרק כל הפסולים].

- ומליקת קרבן עוף קדשים, [שהיא בעוף כנגד השחיטה בבהמה], פסולה בזר, אבל אינה פסולה לגמרי, שאם עלה הקרבן למזבח לא ירד, [והטעם לכך, כי מצינו שבבמה הזר כשר למליקה אף לכתחילה, ולכן במקדש הוא יוכשר לכל הפחות לעניין זה, שאם עלה הקרבן שוב לא ירד]. [וזה כדעת רבי יוחנן בדף ס"ח ושלא כדעת רב].

- וקמיצת מנחות, [שהיא כנגד השחיטה בבהמה, והמליקה בעוף], פסולה בזר לגמרי, ואף אם עלתה, למזבח תרד, כי לא מצינו בשום מקום שיוכשר הזר לקמיצת מנחה של מקדש, ואף שהזר כשר לקמיצת מנחה בבמה, אין מנחת הבמה דומה למנחת המקדש, שבבמה המנחה אינה מתקדשת בכלי שרת, [ולכן היא כשרה אף בזר], אבל במקדש המנחה מתקדשת בכלי שרת, [ולכן היא פסולה לגמרי בזר].

וכל זה, הוא כדעת האומרים, שיש בבמה מליקת עופות וקמיצת מנחות.

אולם לדעת רבי יהודה, אין בבמה לא מליקת עופות, ולא קמיצת מנחות, שנאמר בעניין הבמה שהקריבו עליה בהר סיני, "וַיִּזְבְּחוּ זִבְחִים שְׁלָמִים לַיהוָה פְּרִים", ללמד שדווקא זבחים מקריבים בבמה, ולא עופות ולא מנחות.

מניין שמליקת עוף קדשים בפנים אינה מנבלת

לעניין מליקת חטאת העוף, מאחר שאמרה תורה שבשרה של חטאת העוף נאכל לכהנים, [כפי שנתבאר בדף מ"ד], אם כן אינה נעשית נבילה, אף על פי שנמלקה ולא נשחטה, ואינה מטמאה טומאת נבלות.

ולעניין מליקת עולת העוף, אף שאינה נאכלת לכהנים, מכל מקום, אינה נחשבת כנבלה, כי בכתוב המלמד שנבלה מטמאה בבית הבליעה, נאמר, "וְכָל נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל נְבִלָה וְטֵרֶפֶה בְּאֶרֶץ יִבְגֵר וְכִפֵּס בְּגִדָיו וְרַחֵץ בְּמִים וְטָמֵא עַד הָעֶרֶב וְטָהַר", ואין הכתוב צריך לומר "וְטֵרֶפֶה", שכן אם טרפה אינה חיה, ונחשבת כמתה, הרי היא בכלל נבלה. ואם טרפה נחשבת כחיה, ודאי שאינה מטמאה מחיים כנבלה. ולא נכתב בכתוב "וְטֵרֶפֶה", אלא ללמד, שהנבלה שמטמאה בבית הבליעה, היא נבלה שדומה לטרפה בזה, שכשם שהטרפה, בכך שנטרפה לא התירה שום דבר, כך הנבלה המטמאה, בהתנבלותה לא התירה שום דבר, יצאו קרבנות העוף, שבמליקתם הותרו לאכילת אדם או לאכילת מזבח, שאינם בכלל פרשת טומאת נבלות.

אבל מולק קרבנות העוף חוץ לעזרה, שלא התיר במליקה זו שום דבר. וכן מולק חולין בכל מקום, שלא התיר במליקה זו שום דבר. המליקה הזו מנבלת את העוף, והוא מטמא בבית הבליעה.

מניין ששחיטת כל עוף [בין חולין ובין קדשים] בכל מקום [בין בעזרה ובין בחוץ] אינה מנבלת

- לעניין שחיטת עוף חולין מחוץ לעזרה, דין פשוט הוא שאינה נבלה, שהרי בשחיטה זו העוף נותר באכילה, ואם כן אינו מטמא בבית הבליעה. [ולדעת רבי מאיר, גם שחיטת עוף טרפה, שאינה מתירה אותו באכילה, מטהרת אותו מטומאת נבילה, ולכך נאמר בכתוב "וְטֵרֶפֶה", ללמד, שאף הטריפה נטהרת בשחיטה, מטומאת נבילה].

- ולעניין שחיטת עוף קדשים מחוץ לעזרה, מאחר שהשחיטה נחשבת כשחיטה לעניין חיוב השוחט בכרת של שחוטי חוץ, הרי זו שחיטה גם לעניין שאין העוף נחשב כנבלה, ואם כן אינו מטמא בבית הבליעה.

- ולעניין שחיטת עוף חולין או עוף קדשים בפנים, אף שאינו מועיל לדבר, [שכן חולין אינם נשחטים בעזרה, ואף קדשים אינם נשחטים בה אלא נמלקים], מכל מקום, מאחר שנאמר בכתוב, "וְכָל נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל נְבֵלָה וְיִטְרְפָה בְּאֶרֶץ וַיִּבְגֵּר וְכִבֵּס בְּגָדָיו וְרַחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד הָעֶרֶב וְטָהַר", יש

ללמוד, שהנבלה שמטמאה בבית הבליעה, היא נבלה שדומה לטרפה בזה, שכשם שהטרפה,

איסורה שווה בפנים ובחוץ, כך הנבלה איסורה שווה בפנים ובחוץ, יצאו עופות הנשחטים,

שבחוץ אינם מטמאים, [בין כשהם חולין ובין כשהם קדשים], ולכן גם בפנים אינם בכלל פרשת

טומאת נבלת העוף.

פרשת טומאת נבלת בהמה טהורה

וכי ימות מן הבהמה אשר היא לכם לאכלה הנגע בנבלתה [ולא בעצמות גידים ולא בקרניים וטלפים ולא בעור] וטָמֵא עַד הָעֶרֶב. והאכל מנבלתה [יכולתמאנו אכילתו, כשהוא אומר בנבלת עוף טהור נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה בה, אותה מטמאה בגדים באכילתה, ואין נבלת בהמה מטמאה בגדים באכילתה בלא משא, כגון אם תחבה לו חבירו בבית הבליעה, אם כן מה תלמוד לומר האוכל, ליתן שיעור לנושא ולנוגע כדי אכילה והוא כזית] וְכִבֵּס בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד הָעֶרֶב [אף על פי שטבל צריך הערב שמש] וְהִנְשֵׂא אֶת נְבֵלָתָה וְכִבֵּס בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד הָעֶרֶב [חמורה טומאת משא מטומאת מגע, שהנושא מטמא בגדים, והנוגע אין בגדיו טמאין, שלא נאמר בו יכבס בגדיו]

שחיטת בהמה טריפה מטהרת

אותה מטומאת נבלה

בהמה טהורה שמתה, ונעשית נבלה, מטמאת את הנוגע בה, ואת הנושא אותה, [אפילו אינו נוגע בה, כגון שנושא אותה על ידי איזה דבר], שנאמר "וְכִי יָמוּת מִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר הִיא לָכֶם לְאָכְלָה הַנֶּגַע בְּנְבֵלָתָה וְטָמֵא עַד הָעֶרֶב ... וְהִנְשֵׂא אֶת נְבֵלָתָה וְכִבֵּס בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד הָעֶרֶב". [אבל אינה מטמאת את האוכלה בלא שישא אותה, כגון שתחב לו חבירו לבית הבליעה, שנאמר בעניין טומאת נבלת העוף, "לא יאכל לטמאה בה", ללמד שרק הוא מטמא בבית הבליעה].

ודין זה, שנבלת בהמה טהורה מטמאה, אינו אמור בכל בהמה טהורה, אלא רק בבהמה שלא נשחטה, אבל אם נשחטה, אף שלא הועילה לה שחיטתה להתיירה באכילה, כגון שהיא טריפה, מכל מקום אינה טמאה טומאת נבילה, שנאמר בכתוב, "וְכִי יָמוּת מִן הַבְּהֵמָה", ללמד, שהכתוב אינו מדבר בכל הבהמות, אלא רק באלו שלא נשחטו.

קל וחומר מהתורה

אחת מהמידות שהתורה נדרשת בהם היא קל וחומר, [שאם נתפרשה חומרה בדין קל, היא אמורה גם בדין החמור ממנו], ומהכתובים ניתן ללמוד זאת.

שנאמר למשה בעניין מרים, "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאַבְיָהָ יִרְקֵךְ יִרְקֵךְ בְּפָנֶיהָ הֲלֹא תִכְלֹם שְׁבַעַת יָמִים", כלומר אם הכעיסה את אביה, האין עליה להיכלם שבעת ימים, ואם כן קל וחומר שכשהכעיסה את השכינה עליה להיכלם יותר ואף ארבעה עשר יום, אלא דיו לבא מן הדין להיות כנידון, כלומר די שניתן בחמור את החומרה האמורה בקל כמו שהיא בלא תוספת, ולכן מאחר שהכעיסה את השכינה, "תִּסְגַּר שְׁבַעַת יָמִים מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְאַחַר תֵּאָסֵף".

מליקת עוף קדשים ושחיטת

עוף חולין שהם טריפות

א. דעת רבי יהודה.

אף שהיה מקום ללמוד בקל וחומר, שלכל הפחות שחיטת עוף טריפה של חולין תטהר אותו מטומאת נבילה, [כמבואר להלן בדברי רבי יוסי].

מכל מקום, הכתוב אומר, שאין השחיטה מטהרת את הטרופה מטומאתה בחולין, [וכמו כן אין המליקה מטהרת את הטרופה מטומאתה בקדשים], שנאמר בעניין טומאת נבלת העוף, "וְכָל נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל נְבֵלָה וְיִטְרְפָה בְּאֶרֶץ וַיִּבְגֵּר וְכִבֵּס בְּגָדָיו וְרַחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד הָעֶרֶב וְטָהַר", ולא נצרך הכתוב לומר "וְיִטְרְפָה", אלא ללמד, שמשעה שהעוף נטרף, הוא מקבל טומאה, [אם יתלשו ממנו בשר או ישחטהו], ואם כן, מפורש בכתוב שבעופות אין הטרופה נטהרת בשחיטה או במליקה.

ב. דעת רבי יוסי.

יש ללמוד בקל וחומר, שהשוחט עוף טרפה של חולין, אף שלא הועילה לו השחיטה להתירו באכילה, הועילה לו לטהר אותו מטומאת נבלה, כי לעניין טומאה הוא נחשב כשחוט. שכן טומאת נבלת בהמה חמורה מטומאת נבלת עוף, [שהרי נבלת בהמה מטמאת במגע ובמשא, ונבלת עוף אינה מטמאת במגע ובמשא], ומעתה, אם לבהמה טרפה מועילה השחיטה לטהר אותה שלא תהא כנבלה כל שכן שלעוף טרפה מועילה השחיטה לטהר אותו שלא יהיה כנבילה.

ואף שהיה מקום ללמוד בבניין אב, שכשם ששחיטת עוף חולין, [המכשירה אותו באכילה כשאינו טריפה], מטהרת אותו מטומאת נבילה אף כשהוא טריפה. כמו כן מליקת עוף קדשים, [המכשירה אותו באכילה כשאינו טריפה], תטהר

אותו מטומאת נבילה אף כשהוא טריפה.

מכל מקום, מאחר שדין עוף למד בקל וחומר מדין בהמה, **דיו לבא מן הדין להיות כנידון, ולכן**, כשם שבהמה טריפה, אין מטהר אותה מטומאת נבילה אלא השחיטה, כך העוף טריפה אין מטהר אותו מטומאת נבילה אלא השחיטה, אבל מליקת עוף טריפה של קדשים, אינה מטהרת אותו מטומאת נבילה.

ג. דעת רבי מאיר.

אמנם מהדרשה שמבוארת בדברי רבי יוסי, יש ללמוד רק ששחיטת עוף טריפה של חולין מטהרת אותו מידי טומאת נבילה, אבל אין ללמוד שמליקת עוף קדשים תטהר אותו מידי טומאת נבילה.

אלא שיש ללמוד מכתוב אחר, שגם מליקת עוף טריפה של קדשים, מטהרת אותו מידי טומאת נבילה, שנאמר "זאת תזרת הבקמה והעוף", להשוות דיני טומאת בהמה לדיני טומאת עוף, והלא אינם שווים, שזו מטמאת במגע ובמשא, וזו מטמאת באכילה, ועל כרחך כוונת הכתוב להשוותם לדין זה, שכשם ששחיטה המכשירה בהמה באכילה, [כשאינה טריפה], מטהרת אותה מטומאת נבילה אף כשהיא טריפה, כך דבר המכשיר את העוף באכילה [כשאינו טריפה], מטהר אותו מטומאת נבילה אף כשהוא טריפה, ודבר המכשיר עוף באכילה הוא שחיטה בחולין ומליקה בקדשים, ועל כרחך לא נאמר הכתוב הזה רק לענין שחיטה בחולין, כי דין זה לבדו יש ללמוד בקל וחומר הנ"ל, ואם כן הכתוב הזה בא ללמד, שגם מליקת קדשים, מוציאה אותם מידי טומאת נבילה, אף כשהם טריפה.

למה נאמר "וְחָלַב טְרֵפָה" בכתוב

המטהר חלב נבלת בהמה טהורה

אף שנבלת בהמה טהורה מטמאה, חלבה של הבהמה אינו מטמא, שנאמר "וְחָלַב נְבֵלָה וְחָלַב טְרֵפָה יַעֲשֶׂה לְכָל מְלֹאכָה וְאָכַל לֹא תֹאכְלֶהוּ", ונאמרו כמה ביאורים מדוע נאמר בכתוב הזה "וְחָלַב טְרֵפָה", הלא אם טרפה אינה חיה, ונחשבת כמתה, הרי היא בכלל נבלה, ואם טרפה נחשבת כחיה, כשתמות ודאי תהא כנבילה.

ביאור א' [דברי רב שיזבין] – הטעם שנאמר "וְחָלַב נְבֵלָה וְחָלַב טְרֵפָה", הוא להקיש את הנבילה לטריפה, וללמד, שהנבילה האמורה בכתוב, היא נבלת בהמה טהורה, שיש במינה טריפות וכשרות, ולא נבלת בהמה טמאה שאין בה טריפות וכשרות, שרק חלבה של נבלת בהמה טהורה טהור, אבל חלב נבלת בהמה טמאה טמא.

- אולם לדברי רבי יהודה, אין הדבר כן, כי ענין זה, שהכתוב מדבר בנבלת בהמה טהורה, ניתן ללמוד מסוף הכתוב, "וְאָכַל לֹא תֹאכְלֶהוּ", המלמד, שהכתוב מדבר בחלב שיש בו איסור אכילה מחמת שהוא חלב, וזה יתכן רק בבהמה טהורה, אבל בבהמה טמאה, היא אסורה באכילה מחמת שהיא טמאה.

דף ע'

ביאור ב' – הטעם שנאמר "וְחָלַב טְרֵפָה", הוא ללמד על חלב נבלה נוסף שאינו טמא טומאת נבילות, והוא חלב נבלת חיה טהורה, שהוא טהור מטומאת נבילות כחלב נבלת בהמה טהורה.

- אולם דחו זאת, כי כשם שאין הכתוב מדבר בחלב בהמה טמאה, כך אינו מדבר בחלב חיה טהורה, שכן מהכתוב, "וְאָכַל לֹא תֹאכְלֶהוּ", משמע, שהוא מדבר בחלב דבר שיש בו חילוק בין בשרו לחלבו, שהחלב אסור באכילה והבשר מותר, וכן הדין רק בבהמה טהורה, אבל חיה טהורה ובהמה טמאה, אין בהם חילוק בין הבשר לחלב, בחיה טהורה שניהם מותרים, ובבהמה טמאה שניהם אסורים.

ביאור ג' [דברי אביי] – הטעם שנאמר "וְחָלַב טְרֵפָה", הוא ללמד, שחלב טריפת בהמה טהורה טהור מטומאת נבילה, כשאר חלב נבילה, שכן לולא הכתוב הזה היה מקום לומר, שחלב טריפה חמור מחלב שאר נבילות, ודינו כחלב בהמה טמאה, כי טריפה דומה לבהמה טמאה, בכך ששתיהן אסורות מחיים, מה שאין כן נבילה, שלא נאסרה אלא במיתתה.

- אולם דחו זאת כי אם כן גם "ויטרפה" האמור בענין נבלת עוף טהור, יש לדרוש כן, והלא רבי יהודה לא דרש זאת כך [כמבואר לעיל]. ועוד, אדרבה, טריפת בהמה טהורה דומה לנבלת בהמה טהורה בזה ששתיהן היה להן זמן שהיו מותרות, מה שאין כן בהמה טמאה, שלא היתה מותרת מעולם.

ביאור ד' [דברי רבא] – הטעם שנאמר "וְחָלַב נְבֵלָה וְחָלַב טְרֵפָה", הוא ללמד, שאף שהחלב היה אסור באכילה בעוד הבהמה היתה כשרה, כשנעשית הבהמה נבלה או טריפה, לא רק על בשרה חל איסור נבלה וטריפה, אלא גם על חלבה.

והוצרכה תורה ללמד זאת בשני האיסורים הללו,

שהם חלים על החלב האסור כבר.

כי אם היה כתוב דין זה רק באחד מהם, היה מקום לומר, שרק בו חל האיסור הנוסף על החלב, שכן בכל אחד משני האיסורים יש חומרא שאין בחבירו, נבילה חמורה מטריפה בכך שהיא מטמאה, וטריפה חמורה מנבילה בכך שהיא אסורה מחיים.

למה נאמר "וְטִרְפָּה" בכתוב

המטמא נבלת עוף טהור

בעניין נבלת עוף טהור שהיא טמאה נאמר "וְכָל נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל נְבֵלָה וְטִרְפָּה בְּאֶזְרָח וּבְגֵר וְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְטָמְא עַד הָעֶרֶב וְטָהַר".

לדעת רבי יהודה – הכתוב "וְטִרְפָּה" מלמד שהשחיטה אינה מטהרת את הטריפה מטומאת נבלות [כפי שנתבאר בדף ס"ט].

ולדעת רבי מאיר – הכתוב "וְטִרְפָּה" מלמד שאין הכתוב מדבר אלא בנבילה ששווה בכל מקום כטריפה שהיא שווה בכל מקום [כפי שנתבאר בדף ס"ט] [ורבי יהודה לומד דין זה מכתוב אחר שכן שתי פעמים נאמר "וְטִרְפָּה" בעניין נבלת העוף, האחד, "וְכָל נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל נְבֵלָה וְטִרְפָּה בְּאֶזְרָח וּבְגֵר וְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְטָמְא עַד הָעֶרֶב וְטָהַר", והשני "נְבֵלָה וְטִרְפָּה לֹא יֹאכַל לְטַמְּאָהּ בָּהּ אֲנִי ה'"].

נבלת עוף טמא אינה מטמאה

בבית הבליעה כדין נבלת עוף טהור

לדעת רבי יהודה [המבוארת בגמרא בדף ס"ט] – דין זה למד מהכתוב "נְבֵלָה וְטִרְפָּה לֹא יֹאכַל לְטַמְּאָהּ", המלמד, שהכתוב מדבר בנבילה שאסורה באכילה מחמת שהיא נבילה, וזו נבלת עוף טהור, ולא נבלת עוף טמא, האסורה באכילה מחמת שהיא מאכל אסור.

ולדעת רבי מאיר – דין זה למד, מתוך שזכר בכתוב "טריפה", ללמד שהנבילה האמורה בכתוב היא נבילה של עוף טהור, שיש במינו טרפות וכשרות, ולא בנבלת עוף טמא, שאין בו טריפות וכשרות.

-

לדעת רבי מאיר, נאמרו עוד שני כתובים בעניין טומאת נבילת שמטמאת באכילה ללמד דיני הטומאה:

א. האוכל כזית מהעוף נטמא, כי כך הוא שיעור אכילה, אבל אכל פחות מכזית, אינו טמא.

ב. האוכל את הכזית הזו במשך זמן של אכילת פרס [חצי ככר] נטמא שכך הוא שיעור אכילת כזית המצטרף יחד אבל אכל את הכזית הזו ביותר זמן אינו נטמא.

מניין שהכתוב "וְחָלָב נְבֵלָה וְחָלָב טִרְפָּה יַעֲשֶׂה

לְכָל מְלֶאכָה וְאָכַל לֹא תֹאכְלֶהוּ" מדבר בחלב

נבלה של בהמה טהורה

הכתוב "וְחָלָב נְבֵלָה וְחָלָב טִרְפָּה יַעֲשֶׂה לְכָל מְלֶאכָה וְאָכַל לֹא תֹאכְלֶהוּ" בא ללמד על חלב של נבלה שאינו טמא טומאת נבילות ולא נתבאר בו אם הוא מדבר בנבלת בהמה טהורה או בנבלת בהמה טמאה ויש ללמוד זאת באחת מהדרכים הבאות.

א. בבניין אב.

אם נבוא ללמוד בבניין אב, שכשם שמצינו לעניין היתר נבלת בהמה בשחיטה, שהשחיטה מטהרת מידי טומאת נבילה, שההיתר הזה הוא רק בנבלת בהמה טהורה, כך היתר זה של חלב נבילה הוא רק בנבלת בהמה טהורה.

מצד שני יש לומר, שכשם שמצינו לעניין נבלת עוף, שרק נבלת עוף טהור מטמאת בבית הבליעה, אבל נבלת עוף טמא אינה מטמאת בבית הבליעה, ואם כן ההיתר האמור בטומאת נבלת עוף הוא בעוף טמא, וכמו כן היתר זה של חלב, יהיה בחלב טמאה ולא בחלב טהורה.

ב. מהכתוב "טִרְפָּה".

יש ללמוד, שהנבילה האמורה בכתוב, היא נבילה שיש במינה טריפות וכשרות, וזו נבלת בהמה טהורה.

אולם אם מכאן אנו למדים, חלב נבלת חיה גם הוא בכלל הכתוב, כי גם בחיה יש טרפות וכשרות.

ג. מהכתוב "וְאָכַל לֹא תֹאכְלֶהוּ".

יש ללמוד שהנבילה האמורה בכתוב היא נבילה שיש חילוק ביו חלבה לבשרה שהחלב אסור והבשר מותר ורק בבהמה טהורה נאמר חילוק זה אבל בהמה טמאה בשרה וחלבה אסורים וחיה טהורה בשרה וחלבה מותרים.

מליקת עופות טריפה שאינם ראויים להקרבה

לדברי רבי יוחנן – לא טיהר רבי מאיר עופות טריפה של קדשים, אלא כשהיו ראויים להקרבה, אבל אם היו בעלי מום [של חסרון אבר], מאחר שאין ראויים למליקה, אין המליקה מטהרת

אותם מטומאת נבילה.

ולדברי רבי אליעזר – כל עופות קדשים, בין ראויים למזבח, ובין שאינם ראויים כלל, כאווזים ותרנגולים, אם נמלקו בעזרה, טהרו במליקה מידי טומאת נבילה.

עריפת עגלה ערופה ושחיטת עגלה ערופה

עגלה ערופה נאסרת מחיים [מירידתה לנחל איתן, וכשנערפת [כדינה], העריפה מטהרת אותה מטומאת נבילה לגמרי. [וכן הדין אם נשחטה שלא כדינה כי תמיד שחיטה מטהרת בהמה מטומאת נבילה].

אבל אם מתה, יש בה טומאת נבילה, אבל חלבה טהור כדין חלב נבלת בהמה טהורה.

והסתפק רבי ירמיה, מה הדין אם ערף עז במקום העגלה, האם כשם שמליקת אווזים של קדשים בעזרה, מטהרת אותם מטומאת נבלת עוף, כי זה מקום הראוי למליקה, כך עריפת עז במקום העגלה מטהרת. או שיש חילוק בין עז לעגלה שאינם מין אחד, זה בקר וזה צאן, ואין זה כאווזים ובני יונה, שכולם עופות.

סליק פרק חטאת העוף

פרק שמיני התערובות

דף ע"א

פרק התערובות

פרק שמיני במסכת זבחים מדבר בדיני קדשים שנתערבו זה בזה, ונקרא בפי הראשונים בשם פרק התערובות.

בהמות שדינם למיתה

ואסורות בהנאה אף להדיוט

א. חמש חטאות המתות.

הלכה למשה מסיני, שבחמישה אופנים, תהא בהמה קדושה בקדושת חטאת, ולא קריבה למזבח, ולא נפדית להדיוט, אלא אסורה בהנאה לכל, ודינה למיתה, [על ידי שכונסים אותה לכיפה בלא אוכל ושתייה], ואלו הן. (א) **וולד חטאת**. (ב) **חטאת שמתו בעליה**. (ג) **תמורת חטאת**. (ד) **חטאת שנתכפרו בעליה**, [כגון שאבדה זו, והביאו אחרת תחתיה, ואחר כך נמצאת הראשונה]. (ה) **חטאת שעברה שנתה**, ושוב אינה ראויה להקרבה.

ב. שור הנסקל.

(א) שור [או כל בהמה] **שהרג אדם** בפני [שני] עדים [כשרים], נסקל על פי עדותם, ואסור בהנאה אף להדיוט. (ב) וכן שור **שרבע אדם** בפני [שני] עדים [כשרים], נסקל על פי עדותם, ואסור בהנאה אף להדיוט. (ג) וכן שור **שנרבע לאדם בפני [שני] עדים [כשרים]**, נסקל על פי עדותם, ואסור בהנאה אף להדיוט.

בהמות האסורות להקרבה ומותרות להדיוט

א. שור שהמית אדם ואינו נסקל.

יש אופנים, ששור המית אדם, ואינו נסקל, ולא נאסר בהנאה להדיוט, אלא רק נאסר בהקרבה למזבח. (א) **כשרק עד אחד העיד על המעשה**, אין סוקלים את השור, כי נאמר בעניין חיוב מיתת האדם, "על פי שְׁנַיִם עֵדִים או שְׁלֹשָׁה עֵדִים יוּמַת הַמֵּת לא יוּמַת על פי עֵד אֶחָד", ונאמר, "הַשּׁוֹר יִסְקַל וְגַם בְּעֵלְיוֹ יוּמַת", ללמד שכמיתת הבעלים כך מיתת השור, ואם כן אין לסוקלו על פי עדות עד אחד, אבל מכל מקום מאחר שהמית אדם, נאסר בהקרבה. (ב) **כשהבעלים הודו במעשה**, השור נפטר מסקילה, כי מודה בקנס פטור, אבל מכל מקום מאחר שהמית אדם, נאסר בהקרבה.

ב. שור שרבע אדם ואינו נסקל.

כששור רבע אדם, **בשני האופנים הנ"ל**, [על פי עד אחד, או על פי הבעלים], אינו נאסר בהנאה להדיוט, אבל נאסר בהקרבה למזבח.

ג. שור שנרבע לאדם ואינו נסקל.

כששור נרבע לאדם, **בשני האופנים הנ"ל**, [על פי עד אחד, או על פי הבעלים], אינו נאסר בהנאה להדיוט, אבל נאסר בהקרבה למזבח.

ד. מוקצה לעבודה זרה. שור שיחדו אותו לקרבן לעבודה זרה, אף שלסוף לא הקריבוהו, ולא נאסר להדיוט, מכל מקום נאסר בהקרבה למזבח.

ה. נעבד. שור שנעשה עבודה זרה, והשתחוו לו, לא נאסר בכך להדיוט, אבל נאסר בהקרבה למזבח.

- כל הנ"ל עד כאן אסורים בהקרבה, מהכתוב, "מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם".

- וכל הנ"ל עד כאן הם בכלל מה ששינו, 'נעבדה בהן עבירה', ומכאן ואילך הדברים אסורים לגבוה אף שלא נעבדה בהן עבירה.

ו. אתנן.

אשה שקבלה בהמה בעבור זנותה הבהמה

ז. **מחיר**. מי שקנה בהמה ונתן תחתיה כלב

הבהמה אסורה בהקרבה לגבוה.

- שני אלו אסורים בהקרבה מהכתוב, "לא תביא אֶתֶּנָּן זֹנֶה וּמַחִיר כָּלֵב בֵּית ה' אֶקִּיד לְכָל נֶדֶר פִּי תוֹעֵבֶת ה' אֶקִּיד גַּם שְׁנֵיהֶם".

ח. **כלאים**. בהמת כלאים, כגון הבאה משור ושה, אף שכל אחד מהם ראוי להקרבה לגבוה, הכלאים הבא מהם אינו ראוי להקרבה, שנאמר, "שֹׁר אוֹ כֶּשֶׁב אוֹ עֹז פִּי יִגְלַד וְהָיָה שְׁבַעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וַיִּמְיוּם הַשְּׁמִינִי וְהִלָּאָה יִרְצָה לְקַרְבָּן אִשָּׁה לַה'", כלומר דווקא שור גמור, או שה גמור, או עז גמור, ירצו לקרבן, אבל לא כלאים, שחציו שור וחציו שה.

ט. **יוצא דופן**. בהמה שלא נולדה כדרכה אלא יצאה דרך הדופן [על ידי שקרעו את בטנה של האם] אינה ראויה להקרבה לגבוה שנאמר "שֹׁר אוֹ כֶּשֶׁב אוֹ עֹז פִּי יִגְלַד וְהָיָה שְׁבַעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וַיִּמְיוּם הַשְּׁמִינִי וְהִלָּאָה יִרְצָה לְקַרְבָּן אִשָּׁה לַה'", כלומר דווקא כשנולד דרך לידה הוא ראוי להקרבה אבל יוצא דופן אינו ראוי.

י. **טריפה**. בהמה שהיא טריפה, אינה ראויה להקרבה לגבוה, שנאמר, "אִם עֵלָה קָרְבָּנוֹ מִן הַבֶּקֶר", כלומר ולא כל הבקר, ומכאן, שלא כל הבקר ראוי להקרבה, אלא רק זה שאינו טריפה.

זבחים [ממין אחד] שנתערבה

בהם בהמה [שאינה זבח]

א. נתערבו בבהמות שדינם למיתה.

כשנתערבו זבחים בבהמות האסורות בהנאה, [שדינן למיתה, כחטאות המתות ושור הנסקל], אפילו היו הבהמות האסורות מיעוט קל בתערובת, כגון בהמה אחת אסורה בריבוא עולות, [ואף יותר מכך עולות עד לאין שיעור], הבהמה האסורה אינה בטילה בזבחים המרובים. [ובדף ע"ג יתבאר בעזה"י, כדעת מי משנתנו זו, האומרת, שאין האיסור בטל בהיתר אף כשההיתר הרבה יותר מהאיסור].

ומעתה, מחמת הספק, נאסרות כל הבהמות שבתערובת, ואין להקריב אף אחת מהן, כי בכל אחת יש לחוש, שמא היא הבהמה האסורה, ולכן **ימותו כל הבהמות המעורבות**. [ובדף ע"ד יתבאר בעזה"י, שרבי אליעזר חולק על משנתנו, ואומר, שכשמתה אחת מהתערובת, יש לתלות שהיא האסורה, ומעתה כל השאר קרבות למזבח].

- ויש חידוש בדין זה, שאף על פי שאין תקנה לזבחים הללו, [שלא כמו בדינים הבאים], אף על פי כן אין האסורות בטילות בהן, וכולן ימותו.

- ובאמת איסורי הנאה אינם בטלים ברוב, לא בקדשים [כמבואר במשנתנו], ולא בחולין, [כגון אם נפל יין נסך ליין חולין, הכל נאסר, כמבואר במסכת עבודה זרה]. ומבואר [בדף ע"ב], שהוצרכו חכמים לשנות דין זה, שאיסורי הנאה אינם בטלים ברוב, בין בקדשים ובין בחולין. כי אם היו שונים זאת רק בקדשים, היה מקום לומר, שדווקא בהם אין האיסור בטל ברוב, כדי שלא יקרב איסור למזבח, שזהו דבר מאוס להקריב איסור למזבח, אבל בחולין האיסור בטל ברוב, כי אין זה כל כך מאוס אם יהנה הדיוט מאיסור. ואם היו שונים זאת רק בחולין, היה מקום לומר, שרק בחולין אין האיסור בטל ברוב, אבל בקדשים האיסור בטל ברוב, כדי שלא יפסדו כל הקדשים מחמת המיעוט האסור.

ב. נתערבו בבהמות האסורות בהקרבה ומותרות בהנאה להדיוט.

וכשנתערבו זבחים בבהמות האסורות בהקרבה בלבד, אבל מותרות בהנאה, [כגון אלו המנויות לעיל], אף שגם הן אינן בטילות בזבחים, ואי אפשר להקריבן, כי יש להסתפק בכל אחת שמא היא אינה ראויה להקרבה, [וכן אם היו הן מרובות, הזבח אינו בטל בהן], מכל מקום, אין צורך להמית את כל הבהמות, כי ניתן למכור אותן.

את בהמות החולין ניתן למכור מיד, אבל את בהמות הקדשים אי אפשר לחלל עד שיפול בהן מום, ולכן **ירעו כל הבהמות עד שיפול בהן מום**, שאז ראויות כולן להימכר.

וימכור את כולן, את החולין ימכור בדרך מכירה, ואת הזבחים ימכור בדרך חילול, ומאחר שאינו יודע מה הזבחים ומה החולין, יאמר, כל מקום שהם זבחים הרי הם מחוללים על המעות, ובכך הותרו כל הבהמות.

והמעות שנתקבלו, מעורב בהן דמי החולין ודמי הזבחים, ומחמת הספק יש להחמיר, ולומר, שהבהמות היפות יותר היו הזבחים, ולכן **כשבעל הזבח מביא מהמעות בהמה אחרת תחת הראשונה, יביא בהמה בשווייה של הבהמה היפה שבתערובת**.

- ויש חידוש בדין זה, שאף שהבהמות שנתערבו בזבחים אינן אסורות בהנאה, אלא בהקרבה בלבד, מכל מקום גם הן אינן בטלות ברוב הזבחים, ואין להם היתר אלא על ידי התקנה הנ"ל, שימכרו אחר שיפול בהן מום.

ג. נתערבו בחולין תמימים הראויים להיות קרבים לאותו זבח.

וכשנתערבו בהמות חולין בזבחים, [בין שהחולין מרובים, ובין שהזבחים מרובים], אם הבהמות הללו ראויות להיות קרבות כאותם זבחים, [כגון שנתערבו כבשי חולין בכבשי עולה], וידוע כמה

כבשים מתוך התערובת הם חולין, אין צורך

לפדות את הזבחים כלל.

אלא ימכרו החולין לצורכי אותו זבח, [כלומר למי

שצריך להביא עולה], ועל ידי כן יהיו כל הכבשים

שוים [עולות].

ויקרבו כל אחד לשם אותו זבח [עולה], ולשם

בעליו, [כלומר הכהן יתכוון שתקרב העולה לשם

מי שהוא בעליה האמיתיים, אף שאינו יודע מי

הם בדיוק].

© כל הזכויות שמורות י.א.ה.

bekitsur1@gmail.com

מותר להפיץ שלא למטרה מסחרית

לקבלת קבצים אלו בוואצאפ

שלחו הודעה למספר 050-6877088

[לרכישת בקיצור על מסכת זבחים](#)

[לרכישת ספרי בקיצור באתר אמזון](#)